

Sami Kallio

Itä-Karjalan kansannousun viimeinen taistelu Tiirossa 7.2.–16.2.1922

Johdanto

Itä-Karjalan kansannousu 1921–1922 on heimosodista¹ vähiten tutkittu, vaikka se oli yksi tärkeimmistä osatekijöistä Suomen ja Neuvostoliiton välisissä suhteissa 1920-luvulla. Yleensä kansannousu sivuutetaan tutkimuskirjallisuudessa ikään kuin heimosotien epilogina. Näin ovat tehneet esimerkiksi STACY CHURCHILL ja MAUNO JÄÄSKELÄINEN. Laajemmin aihetta käsitteli Metsäsissien päällikkö JALMARI TAKKISEN eli ”Ilmarisen” muistelmissa ANTERO MUUKKONEN². Heimosotien historiaa tutkinut EERO KUUSSAARI käsittelee lähdeviitteettömässä kirjassaan myös Itä-Karjalan kansannousua. Uudemmassa tutkimuksessa MIRKO HARJULA ja JUSSI NIINISTÖ ovat käsitelleet kansannousua, mutta edelleenkin yhdessä muiden heimosotien kanssa. JOUKO VAHTOLA on Vuokkiniemen historiassa käsitellyt Vienan eteläosissa taistelleen Metsäsissirykmentin taisteluja alkuperäislähteiden perusteella. Puna-armeijan joukkojen toimintaa Itä-Karjalassa kansannousun aikana ovat tutkineet muun muassa MARKKU KANGASPURO ja MATTI LACKMAN. He ovat tutkimuksissaan perehtyneet enimmäkseen suomalaisten punaisten hiihtosastoihin ja niin kutsuttuun ”läskikapinaan”. TOIVO NYGÅRD on tutkinut puolestaan Itä-Karjalasta Suomen puolelle tulleita pakolaisia, ja jonkin verran myös niitä syitä, jotka ajoivat pakolaiset Suomeen. Jos Itä-Karjalan kansannousu onkin melko vähän tutkittu aihe, niin sen pohjoisella rintamalla toiminutta Vienan Rykmenttiä on tutkittu sitäkin vähemmän. Tätä tutkimuksen puutetta olen omalta osaltani pyrkinyt korjaamaan Progradu-tutkielmassani. Vähäisen tutkimuksen lisäksi etenkin vanhemmassa tutkimuskirjallisuudessa lähdekriittisyys on osin puutteellista ja tämä vaikuttaa negatiivisesti sen luotettavuuteen. Historiaa on kirjoitettu uusiksi jo heti sodan päätyttyä. Lähde ei välttämättä kerro mitä tapahtui, vaan niin miten olisi pitänyt tapahtua. Esimerkiksi eräistä taisteluista saattaa löytää kolmekin toisistaan poikkeavaa versiota. Tässä artikkelissa tutkin pääasiassa Kansallisarkiston Karjalan kansannou-

¹ Heimosodat olivat vuosina 1918–1922 käytyjä sotatoimia itämerensuomalaisten heimojen vapauttamiseksi vieraan vallan alta. Jouko Vahtola: ”Viena vapaaksi! Vuokkiniemi heimosodissa 1918–1922.” *Tupenkolahuttajien mailla*. Vuokkiniemi-seura Ry Mustasaari 2006, 32.

² Sotanimellään luutnantti Luukkonen.

sun arkistossa sekä Heimosota-arkistossa sijaitsevien alkuperäisten arkistolähteiden³ perusteella Vienan Rykmentin viimeistä taistelua Tiiron kylässä selvittääkseni mitä siellä todellisuudessa tapahtui. Miksi taistelua jatkettiin vaikka sota oli jo hävitty? Missä olosuhteissa taistelua käytiin ja mitkä tekijät johtivat perääntymiseen Suomen puolelle?

Tiiron taistelua edeltäneet sotatoimet pohjoisella rintamalla

Itä-Karjalan kansannousu oli alueen väestön vastareaktio punaiselle terrorille ja nälänhädälle joka vaivasi aluetta sen jouduttua Neuvosto-Venäjän alaisuuteen. Karjalaiset olivat lisäksi pettyneitä Tarton rauhansopimuksessa luvattujen itsehallinnon soveltamiseen käytännössä. Suomalaiset ja karjalaiset heimoaktivistit hyödynsivät väestön tyytymättömyyttä ja osaltaan nostattivat kapinamielialaa. Kansannousu alkoi paikallisesti melko suotuisalla hetkellä. Bolshevikit olivat suorittamassa joukkojensiirtoa, strategisesti tärkeä Muurmannin rata oli rapistunut ja puna-armeijankin keskuudessa oli laajaa tyytymättömyyttä. Suuremmassa mittakaavassa Neuvosto-Venäjällä oli ongelmia muun muassa valtavan nälänhädän seurausten, rajakiistojen ja talonpoikaiskapinoiden johdosta. Rintamasodankäyntiin karjalaiset olivat kuitenkin täysin varustautumattomia. Aseita oli riittämättömästi, alussa lähes olemattomasti, samoin ammuksia. Monilla miehistä ei ollut edes kenkiä suksista puhumattakaan. Tämä häytti merkittäväällä tavalla toiminnan nopeutta ja laski väestön intoa osallistua kansannousuun. Suomen puolella heimoaktivistit olivat tuestaan huolimatta täysin valmistautumattomia taisteluiden alkamiseen. He yrittivät tuloksetta viivyttää sotatoimien alkamista. Kansannousun onnistuminen olikin siksi epävarmalla pohjalta jo alusta alkaen. Karjalaisten näkökulmasta tilanne oli kuitenkin jo mennyt siihen pisteeseen että oli joko taisteltava tai tuhouduttava.⁴

Kansannousun aseellinen vaihe alkoi marraskuussa 1921. Kapina levisi ydinseuduiltaan Tunkualta ja Kiimasjärveltä pohjoiseen, Uhtuaan, jossa muodostettu joukko-osasto toimi 12.12.1921 perustetun Vienan Rykmentin kantajoukkona. Kylän toisensa perään miehet liittyivät pian kansannousuun. Pohjoisen rintaman joukkojen oli ylipäällikkö Ilmarisen⁵ käskystä määrä saapua etelään ja jättää pohjoiseen vain varmistusjoukot. Rintaman päällikkönä toiminut Erkki Simola tahtoi kuitenkin tuhota ensiksi bolshevikijoukot pohjoisessa, jotta ne eivät hyökkäisi karjalaisten selustaan. Joukot eivät voineet huoltosyistä edetä pitemmälle, vaan jäivät aluksi rajan

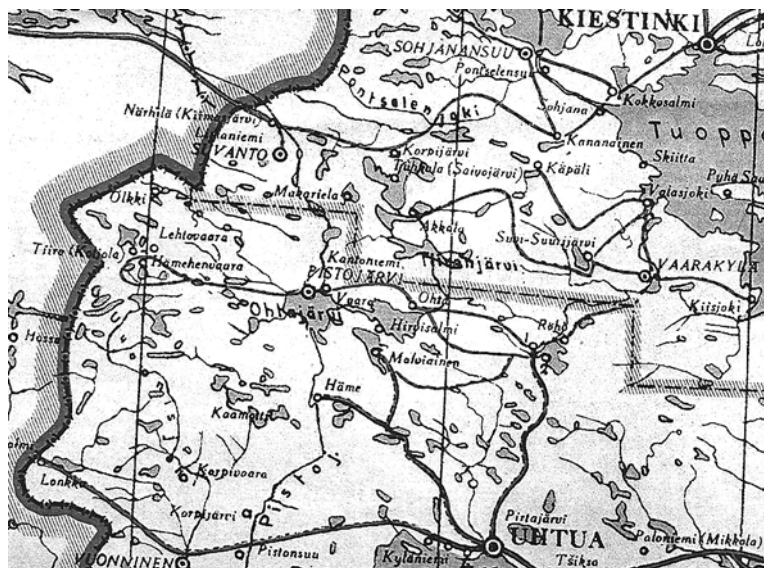
³ Näihin kuuluvat muun muassa taisteluraportit, kirjeet, kuitit, käskyt ja kartat.

⁴ Lähemmin kansannousun vaiheista ennen Tiirtoa lähdeviitteineen Sami Kallion Oulun yliopiston historian oppiaineelle 2012 tekemä pro gradu *Karjalan vapauden puolesta. Vienan Rykmentti Itä-Karjalan kansannousussa 1921–1922*.

⁵ Rantasalmelainen, tuolloin 22-vuotias alikersantti Jalmari Takkinen. Jussi Niinistö, *Suomalaisia soturikohtaloita*. Suomalaisuuden Liitto RY. Gummerus Kirjapaino OY Jyväskylä 1998, 95–97.

Itä-Karjalan kansannousun vaikutusalue sekä joukko-osastojen toiminta-alueet. Ero Kuussaari: Vapaustaistelujen tiellä. Loviisan Uusi Kirjapaino OY Loviisa 1957, 191 julkaistua karttaa KA:n arkistolähteiden, muun muassa Väinö Heikkisen Pohjois-Vienan kartan (Karjalan kansannousun arkisto 13) pohjalta täydentäen muokannut S. Kallio.

Pistojärven alue. Kuntarajaa ja Kiestingin rautatieyhteyttä lukuun ottamatta vastaa vuoden 1922 tilannetta. Lähde: Akateemisen Karjala-Seuran 1934 julkaiseman Itä-Karjalan ja Kuolan niemimaan kartan täydennetty painos vuodelta 1941.

tuntumaan odottelemaan vahvistuksia Suomen puolelta. Bolshevikit eivät tarjonneet vastarintaa, vaan ennemminkin välttelivät yhteenottoja parhaansa mukaan ja keräsivät voimiaan Kiestinkiin.⁶

Liiallisen odottelun ja varovaisuudenkin seurauksena karjalaiset menettivät tilaisuutensa lyödä bolshevikit pohjoisella rintamaosalla, sillä siinä vaiheessa kun karjalaiset joulukuun alussa hyökkäsivät Kiestinkiin, oli se liian vahvasti miehitetty ja varusteltu. Vienan Rykmentin joukot joutuivat pian puolustuskannalle Kokkosalmessa ja se johti pattitilanteeseen Kiestingin edustalla. Suoran rintamahyökkäyksen osoitaututtua mahdottomaksi pyrittiin Kiestinki saartamaan. Vitsataipaleen suunnalla eteni rataa kohti VR:n III pataljoona ja Ahvenlahdella 11. Komppania. Oulangan suunnalla eteni 10. Komppania koilliseen samalla kun I ja II pataljoona puolustivat Kokkosalmea.⁷

Vienan Rykmentti onnistuikin aiheuttamaan harmia Muurmannin radalla, muun muassa polttamalla rautatiesiltoja, mutta tämä tapahtui liian myöhään, sillä bolshevikit olivat jo ehtineet saada lisäjoukkoja. Lisäjoukkojen suoman ylivoiman turvin bolshevikit pakottivat ankaran taistelun jälkeen karjalaiset vetäytymään Kokkosal-

⁶ Kallio 2012.

⁷ Ibid.

mesta 25.1.1922. Tämän aiheutti ketjureaktion jonka seurauksena Vienan Rykmentin oli peräännyttävä joka suunnalla pysyäkseen koossa. Eteläisemmillä rintamansilla tilanne oli vielä pahempi. Karjalan vapautusarmeijan päämaja, Kiimasjärvi, joutui suomalaisten punaisten haltuun 20.1.1922 ja tämä sekoitti koko rintaman selustan. Heimoaktivistit koettivat painostaa virallista Suomea auttamaan karjalaisia aseellisesti. Toisin kuitenkin kävi. Suomen hallitus pelkää sota Neuvosto-Venäjän kanssa ja tämän seurauksena rajavalvontaa tiukennettiin jatkuvasti. Karjalaisjoukkojen huolto vaikeutui huomattavasti ja se puolestaan nopeutti perääntymistä.⁸

Vienan Rykmentti vetäytyi taistellen Sohjananjoelta Kämpälän kautta Pistojärvelle. Niin kauan aikaa kun oli voiton mahdollisuuksia, karjalaiset yleensä taistelivat loppuun saakka. Itseen he eivät kuitenkaan lähteneet tapattamaan. Kovista taisteluista karjalaiset selvisivät usein ihmeen kaupalla vähin miestappioin. Taisteluillaan karjalaiset suojasivat pakolaisten vetäytymistä Suomeen. Vienan Rykmentin joukot yhdistyivät Pistojärvellä 5.2.1922. Pitkän perääntymisen jäljiltä miehet olivat masentuneita, järkyttyneitä ja fyysisestikin niin väsyksissä, että he pystyivät hädin tuskin liikkumaan. Puna-armeija ei lepoa suonut. Pistojärven taistelussa 5-6.2.1922 karjalaiset torjuivat bolshevikkien hyökkäykset. Ammukset olivat lopussa ja kahden pataljoonan karjalainen miehistö sopi keskenään lähtevänsä Suomeen. Suomalainen upseeristo piti tätä kapinointina. Asemia ei voitu näissä oloissa säilyttää ja rykmentti lähti perääntymään Tiiron, jossa taistelua tuli jatkaa.⁹

Taistelun alkuvaiheet

Vienan Rykmentti saapui talvitietä pitkin Tiiron eli Tiironvaaran kylään helmikuisena aamuna 7.2.1922. Väsynyt, resuisiin vaatteisiin pukeutunut miehistö majoitettiin kylän taloihin. Tiirosta oli Suomen rajalle vain neljä kilometriä. Suomen puolelta rykmentti sai lisäammuksia ja miehistön mieliala nousi tyydyttävälle tasolle. Patruunoita oli pitkästä aikaa sen verran, että taistelua oli jälleen mielekästä jatkaa.¹⁰ Jotta välttyttäisiin samanlaiselta tilanteelta kuin Pistojärvellä, päällystö päätti tehdä lisäksi ”suursiivouksen” ja riisua aseista taistelusta kieltäytyneet miehet. Vienan Rykmentin II ja III pataljoonan miehistä puolet riisuttiin aseista ja heidät pidätettiin. Jäljelle jääneet sekoitettiin eri osastoihin. Esimerkiksi II/VR:n 5. komppania jouduttiin lakkauttamaan kokonaan ja miehet siirrettiin 6. komppaniaan. Konekiväärimiehistä muodostettiin erillinen konekiväärikomppania. III/VR:n kaikki vanhat kompani-

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ilmarinen, *Metsäsissipäällikön muistelmat II. Taistelut Karjalan vapauttamiseksi* WSOY Porvoo 1931, 198; K.G. Pernasen kertomus Tiironvaaran taistelusta. Itä-Karjala 18. Heimosota-asiakirjat (Hsa). Kansallisarkisto (KA); Kapteeni Muukkosen kertomukset osanotosta Itä-Karjalan sotaan 1921–1922 nimellä luutnantti Luukkonen. Itä-Karjala 11. Hsa. KA.

at lakkautettiin ja jäljelle jääneistä miehistä muodostettiin kaksi uutta komppaniaa.¹¹ I/VR:ssä samanlaiseen suursiivoukseen ei ollut tarvetta, sillä miehet eivät halunneet haastaa pataljoonan komentajan Janne Liehun arvovaltaa. Ehkä tämä johtuu siitä, että Liehu oli karjalaisena yksi heistä, kun taas suomalaiset pataljoonankomentajat Arthur Dahlbacka ja Albert Stenberg olivat tuntemattomia miehille eikä heihin luotettu samassa määrin. Yksi syy lienee myös se, että pääosin pistojärveläiset I pataljoonan miehet taistelivat kotikunnassaan, omista kotikylistään ja tämä vaikutti kohottavasti heidän taistelutahtoonsa. Aseista riisutuista miehistä muodostettiin työkomppania, joka sai vahdin valvovan silmän alla rakentaa varustuksia. Rykmentin taisteluvahvuus tipahti reiluun 300 mieheen.¹²

Rintamaan jääneille sotilaille luvattiin pian tulevan miehiä, aseita ja ammuksia Suomesta. Tämän jälkeen oli määrä aloittaa uusi hyökkäys tuoreilla voimilla ja heittää ”ryssä” Karjalasta. Täydennyksiä

odotellessa Tiiron kaivettiin asemat. Ne kulkivat lumihankeen jäädytettynä kylää hallitsevan harjun, Tiirovaaran, reunoja pitkin. Karjalaiset tekivät konekivääripesäkeitä sekä ampumahautoja ja valmistautuivat ottamaan vihollisen vastaan. Heidän saapumistaan ei tarvinnut paljoa odotella. Karjalaisten tiedusteluosasto havaitsi bolshevikit 8.2. etenemässä 10 kilometrin päässä Pistojärvestä. Nämä saapuivat pian Tiiron laitamilla ja yrittivät tuloksetta hätyytellä karjalaisia yön aikana. Bolshevik-

I/VR:n komentaja Janne Liehu. Hänellä on kädessään miesten yleisin ase, eli venäläinen kivääri Mosin-Nagant M1891. Sivuvaseena hänellä on Mauser-pistooli. Useimmista miehistään poiketen Liehulla on kuvassa univormu. Kuvan ottaja Aarne Reponen. Lähde: Itä-Karjala 50 Hsa. KA.

¹¹ Albert Stenbergin kertomus 21.11.1935. Itä-Karjala 11. Hsa. KA.

¹² Arthur Dahlbackan kertomus. Itä-Karjala 12. Hsa. KA; Väinö Heikkisen ilmoitus Paavo Talvelalle 7.2.22. Nro. 284. Karjalan kansannousun arkisto (KKA) 15. KA.

kien suksiosastosta lähti osa kiertämään karjalaisten selustaan, mutta sai perääntymiskäskyn.¹³

Seuraavina päivinä karjalaiset vahvistivat edelleen asemiaan Tirossa. Rykmentinkomentaja, jääkäriluutnantti Väinö Heikkinen, oli antanut käskyn, ettei joukkoja hajotettaisi laajemmalle alueelle. Taistelut olivat lähinnä partioiden välisiä kahakointa. Ankara pakkanen ja varusteiden huonous rajoitti taistelutoimintaa. Bolshevikit asettuivat läheisille Hämeenvaaralle ja Haapavaaralle. Nämä sijaitsevat Tiirosta noin 2-3 kilometriä itään ja pohjoiseen. Puna-armeija oli lähettänyt jo osan tykistöstään Uhtualle, mutta karjalaisia vastassa oli silti noin 2000 miestä.¹⁴

Läskikapina ja Vienan Rykmentti

Tieto läskikapinasta saapui 8.2. ja nostatti Vienan Rykmentin johdossa jonkin verran toiveita siitä, että Suomi *“heräisi”* ja ryhtyisi auttamaan karjalaisia sotilaallisesti. Heikkinen sopikin Konttisen kenttävahdin kanssa, että jos tilanne huononee, niin Vienan Rykmentti tulee rajan yli Kuusamoon ja liittyy taistelemaan bolshevikkeja vastaan.¹⁵ Siinä vaiheessa kun tieto läskikapinasta saavutti karjalaiset, oli se kuitenkin jo ohi. Kansannousun tulevaisuus ei näyttänyt yhtään sen pitkäikäisemmältä. Suomen sisäasiainministeri Heikki Ritavuori ei taipunut heimoaktivistien pyyntöihin sallia miesten, aseiden ja ammusten lähettämistä rajan yli. Ritavuoren taipumattomuus oli yksi osasy syy hänen salamurhaansa 14.2.1922.¹⁶ Karjalaisten asemaan tämä ei tuonut muutoksia.

Bolshevikit hyökkäävät

Noin 500 bolshevikin joukko hyökkäsi 11.2. tukeanaan kymmenen konekivääriä. Karjalaisten kenttävartio perääntyi Tiiron itäpuolella sijaitseville kukkuloille. II/VR:n alueella bolshevikit hyökkäsivät kukkuloille asettuneita karjalaisia vastaan. Tämän epäonnistuttua bolshevikit lähtivät kiertämään Tiirjärven eteläpuolelle, Tiirjoelle. Hyökkäys torjuttiin täälläkin. Bolshevikit perääntyivät ennen puolta yötä jättäen jälkeensä joitakin kaatuneita. Vihollisen tykistö tuki hyökkäystä pommittaen karjalais-

¹³ Stenbergin kertomus. Itä-Karjala 11. Hsa. KA; Pernasen kertomus. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; Otto Aron kertomus. Tiedeakatemian Karjalan tiedekeskuksen arkisto. KA.

¹⁴ Sainio Talvelalle 13.2.1922. Itä-Karjala 8. Hsa. KA; Muukkoson kertomus Itä-Karjala 11. Hsa. KA Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; Heikkinen Talvelalle 10.2.22. Nr. 286. KKA 15. KA; Majavan ilmoitus 12.2. 22. VR. saapuneet ilmoitukset helmikuu 1922. KKA 13. KA.

¹⁵ Heikkinen Muukkoselle 8.2.1922; Muukkonen Talvelalle 8.2.1922. N. 49. KKA 12 KA; Heikkinen Talvelalle 8.2.1922 nr. 285. KKA 15. KA.

¹⁶ Lähemmin aiheesta Risto Niku, *ministeri Ritavuoren murha*. Edita Helsinki 2004.

asemia Hämeenvaarasta.¹⁷ Tykistön vaikutus jäi kuitenkin lähes kokonaan psykologiseksi sillä sen osumatarkkuus oli totuttuun tapaan keho.

Taistelu jatkui aamulla 12.2. Bolshevikkien tykistö aloitti koko päivän kestäneen kiivaan tulituksen ja jalkaväki hyökkäili karjalaisten asemia vastaan useasta kohdasta. Bolshevikkien suksijoukot ryhtyivät saartamaan kylää pohjoisesta. Karjalaisten suksijoukko teki sivustahyökkäyksen, jolloin bolshevikit perääntyivät. Tiiron eteläpuolella bolshevikit pysyivät toimettomina. He eivät arvanneet, että karjalaiset saivat lisäjoukkoja.¹⁸

Etelämpänä Metsäsissirykmentti oli vetäytynyt Vuonnisen kautta Lonkaan. Tilanne siellä oli melko kaoottinen. Karjalan vapautusarmeijan ylipäällikkö jääkärimajuri Paavo Talvela kuvasi sitä seuraavasti:

Metsäsissien rykmentti täydellisesti hajoamistilassa. Ei mikään mahti voi estää sitä tulemasta rajan yli. Paniikki tekee mahdottomaksi ajatuksenkin sota-toimien jatkamisesta mainitulla rykmentillä juuri nyt. – – Olen upseereineni tehnyt kaiken mahdollisen aseman säilyttämiseksi, mutta kun kieltäytymiset ja karkaamiset alkavat tapahtua päällystöstä alkaen suoraan vasten naamaa, on tehtävä ylivoimainen.¹⁹

Valtaosa rykmentistä siirtyi Suomen rajan yli. Karjalaisten joutuminen bolshevikijoukkojen saartamaksi Lonkassa oli vain tuntien päässä. Talvela lähti hakemaan apua Suomesta ja määräsi väliaikaiseksi päälliköksi jääkäriluutnantti Jussi Sainion. Metsäsissirykmentin vapaaehtoiset, joita oli pienen komppanian verran, lähtivät vuokkiniemeläisten veljesten Pauli ja Mikko Laineen johdolla erämaan halki pohjoiseen ja liittyivät mukaan Tiiron taisteluun 12.2.1922. Mukana seurasi myös suomalaisia upseereita, vaikkakin enemmistö suomalaisista vapaaehtoisista lähti rajan yli. Metsäsisseiltä jääneet aseet ja ammukset rykmentin rippeet toivat mukanaan Tiiron. Vian Rykmentti sai lisäksi ensimmäisen sotilaslääkärinsä, tohtori Aarne Reposen.²⁰

Jääkäriluutnantti Sainio otti rintamavastuun saavuttuaan Tiiron. Entisistä MSR:n sotilaista muodostettiin III/VR:n uusi 9. komppania jääkäriväepeli Savolaisen johdolla. Kylässä oli nyt myös lukuisia Vian lohkon esikunnan mukana tulleita ”ylimääräisiä” upseereita. Heille ei annettu mitään varsinaisia tehtäviä, vaan upseerit olivat taistelujen aikana siellä missä tarvittiin. Yksi näistä upseereista oli Metsäsissirykmentin entinen komentaja, kapteeni Emil Hiukka, joka pian haavoittui

¹⁷ Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Talvela pääesikunnalle 11.2.22. Itä-Karjala 33. Hsa. KA.

²⁰ Jouko Vahtola: ”Viana vapaaksi! Vuokkiniemi heimosodissa 1918–1922.” *Tupenkolahuuttajien mailla*. Vuokkiniemi-seura Ry Mustasaari 2006, 359; Ilmarinen 1931, 195, 204; Muukkosen kertomus Itä-Karjala 11. Hsa. KA; Pauli Laineen kertomus 18.7.1933. Itä-Karjala 23. Hsa. KA.

vaikeasti vatsaan. Sainio määräsi aiemmin Vienan lohkon päällikkönä toimineen Antero Muukkosen VR:n konekivääriosaston komentajaksi.²¹

Karjalaisten vastahyökkäys

Taistelu jatkui kiivaana 13. päivän vastaisena yönä. Punaisten suksijoukko hyökkäsi nyt lännestä päin pyrkien katkaisemaan karjalaisten tien Suomeen. Bolshevikit vetäytyivät taemmaksi aamulla 13.2. Tykistötuli jatkui taukoamatta. Aikaisemman komentajan sairastuttua tuli I/VR:n alaisuuteen määrätyn hiihtokomppanian päälliköksi aunuksenkarjalainen K. Pernanen. Heikkinen määräsi hiihtokomppanian tekemään sivustahyökkäyksen bolshevikkeja vastaan Pistojärven suuntaan. Pernasen osasto lähti liikkeelle ja pääsi pujahtamaan huomaamatta bolshevikkien partioiden ohitse. Komppania eteni järven suunnassa muutaman virstan. Sitten asiat menivät vikaan:

*Järvellä, yli sen hiihti parahillaan muuan bolshu suoraan etenevää komppaniaa kohden. Kun komppania oli piilossa metsikössä ei punikki huomannut sitä kokonaisuudessaan, mutta johtajan ja alijohtajat hän huomasi. Mutta mitä!! Päällikön kiellosta huolimatta, joku ampui, bolshu keikahti hangelle. Hetken päästä se kömpäsi pystyyn huutaen: ”Älkää ampuko! Olen omia!”. Pari sotilasta meni kommunistia vastaan. Tämä turhanpäiväinen ampuminen antoi ilmi sivustasta hyökkäävän komppanian jolloin alkoi paukkua.*²²

Seuranneessa tulitaistelussa kaatui nuori kuopiolainen joukkueenpäällikkö Kuvaja. Hyökkäysyritys meni näin myttyyn ja karjalaisten oli peräännyttävä. Hiihtokomppania sijoitettiin kylän eteläkärkeen, joka oli yksi puolustuksen tärkeimmistä ja vaarallisimmista paikoista. Bolshevikit omalta osaltaan vahvistivat puolustustaan Hämeenvaarassa ja rakensivat kämppiä majoitusta varten. He olivat tulleet sinne jäädäkseen.²³

Neuvostolehdistö ei noteerannut Tiiron taisteluja enää millään tavalla. Viimeinen tilannetiedotus ilmestyi Karjalan kommuunissa 14.2.1922. Siinä mainitaan että ”tästä lähtien ei mitään taistelutiedonantoja enää anneta, koska viimeinenkin lahtarirosvo jo on tuhottu tai ajettu rajan taa.”²⁴

²¹ Muukkonen K.K. Komppanian päällikölle 14.2.1922 ja Sainio Talvelalle 12.2.1922. Itä-Karjala 8. Hsa. KA; Pauli Laineen kertomus 18.7.1933. Itä-Karjala 23. Hsa. KA.

²² Pernasen kertomus Tiironvaaran taistelusta. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

²³ Stenbergin kertomus. Itä-Karjala 11. Hsa. KA.

²⁴ *Karjalan kommuuni* 14.2.1922.

Tilanne tukaloituu

Bolshevikit hyökkäsivät suomalaisten hiihtojoukkojen avustamana. Venäläisjoukkojen hiihtotaidottomuus hidasti punaisten hyökkäystä kun suksimiesten piti polkea heille tietä edetessään.²⁵ Yksi hiihto-osasto pääsi tunkeutumaan aivan rykmentin esikunnan lähelle. Vihollisia kohti ammuttiin esikunnan rakennuksen portailta ja jouduttiinpa jopa ottamaan rintamalta miehiä läpimurron torjumiseksi. Vienan Rykmentti pelastautui täpärästi. Vihollisen hiihtojoukko torjuttiin ja samalla otettiin vangiksi suomalainen punainen, joka tunnistettiin tamperelaiseksi Jalmari Virraksi, paremmin tunnettu ”Pikku-Virran” nimellä. Virta oli osallistunut syksyllä 1921 Sallaan tehtyihin ryöstöretkiin. Muukkosen mukaan *”tämä roisto sai heti ansaitun tuomionsa.”* Tätä ennen Virta kertoi kuulusteltaessa bolshevikkien taistelevan 6 tunnin vuoroissa ja bolshevikkijoukkojen takana olevan kursantteja²⁶ Pietarista jotka ampuivat konekivääreillään perääntyviä.²⁷

Suomalaisten punaisten joukko-osastosta on lähdeaineistossa eriäviä näkemyksiä siitä, oliko kyseessä Toivo Antikaisen suksijoukko vai karjalais-suomalainen suksijoukko. Itse olen sillä kannalla, että kyseessä on luultavammin kaksi erillistä karjalais-suomalaista suksijoukkoa joista toinen eteni Oulangan suunnalta Tiiraa kohden ja toinen, Petroskoissa koottu, saapui Kiestingin suunnalta, komentajanaan Kalle Niemelä. Edellä mainittu suksijoukko oli jaettu kahteen komppaniaan. Toista johti

Tiiron taistelun lomassa 14.2.1922. Kuvan ottaja Aarne Reponen. Lähde: Itä-Karjala 48 Hsa. KA.

²⁵ Otto Aro ”Muistelma pohjoiselta suksiretkeltä”. Tiedeakatemia Karjalan tiedekeskuksen arkisto. KA.

²⁶ Puna-armeijan upseerikokelaita.

²⁷ Muukkosen kertomus Itä-Karjala 11. Hsa. KA; Dahlbackan kertomus. Itä-Karjala 12. Hsa. KA.

Saari-niminen mies ja toista Joronen-niminen mies. Punaisten joukossa oli lisäksi läskikapinaan osallistuneita miehiä. Antikaisen suksijoukko jäi ilmeisesti Vuonnisen seuduille.²⁸

Tirossa käytiin jälleen 14.2. kiivaita taisteluja kun punaisten suksijoukot yrittivät saartaa kylän Poussuntien suunnasta lännestä ja II/VR:n puolustusalueen kautta etelästä. Vihollinen ylitti joen päästen II/VR:n alueelle uhaten katkaista rykmentin tien Kurviseen. II/VR:n avuksi lähetettiin Tauno Veijon komentama suksijoukko konekiväärin kanssa ja bolshevikit saatiin torjuttua. Poussuntiellä I/VR sai avukseen toisen hiihto-osaston ja yhden konekiväärin. III/VR otti vastaan vahvan hyökkäyksen koillisesta.²⁹ Jälleen selvittiin yhdestä kriisistä.

Karjalaisjoukoissa tappiomieliala kasvatti vaikutustaan. Etenkin lisäjoukkojen mukanaan tuoma tieto etelärintaman luhistumisesta vaikutti lamaanuttavasti. Taistelu tuntui turhalta, konkreettista apua ei ollut näköpiirissä, vihollisen voima jatko kasvamistaan ja Suomen raja oli houkuttelevan lähellä. Aseiden laatu oli keho, esimerkiksi konekiväärin menivät toistuvasti epäkuuntoon eikä niitä varten ollut riittävästi varaosia, työkaluja tai edes aseöljyä. Muonaa ja ammuksia oli kerrankin riittävästi, mutta varusteet, etenkin kengät, edelleen niin kehoja että paleltumavammat olivat yleisiä. Mikä pahinta, miehistö oli viikkoja jatkuneen lähes yhtämittaisen valvomisen ja fyysisen rasituksen seurauksena aivan tavattoman väsynyttä. Ampumahautojen tarkastajien piti herätellä miehiä kymmenen minuutin välin koska he nukahtelivat paikoilleen. Pernanen muisteli, että eräskin mies ei herännyt vaikka ampumahaudan tarkastaja laukaisi aseensa aivan korvan juuressa. Siinä missä bolshevikkeilla oli aina levänneitä joukkoja valmiina taisteluun, reservien puutteessa karjalaisilla oli hädin tuskin mahdollisuutta poistua ampumahautoista edes syömään.³⁰

Tyytymättömyyden lisääntyessä yhä useampi alkoi ajatella karkaamista rajan yli ja yhä useampi myös teki niin. Pahimmillaan kokonainen suksipartio saattoi karata Suomeen. Tappiomielialan lietsojia yritettiin saada paljastettua, mutta karjalainen miehistö piti yhtä eikä ilmiantanut tovereitaan.³¹ Vienen Rykmentin upseeriston ote sietokykynsä ääriajoilla olevaan miehistöönsä alkoi herpaantua entistä enemmän. Tyytymättömyys alkoi levitä jopa I/VR:n, joka siihen saakka oli pysynyt Liehun alaisuudessa parhaiten kurissa. II/VR ja III/VR:n miehistön parissa kieltäytymiset yleistyivät. I/VR miehet olivat ilmeisesti haluttomia haastamaan Liehua avoimesti, joten

²⁸ Otto Aro ”Muistelma pohjoiselta suksiretkeltä”. Tiedeakatemia Karjalan tiedekeskuksen arkisto. Sisältyy Sotasurmat 1914–1922 projektin arkistoon. KA.

²⁹ Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

³⁰ Pernasen kertomus Tiironvaaran taistelusta. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; Muukkonen Heikkiselle 14.2.1922. Itä-Karjala 8. Hsa. KA; Muukkosen kertomus Itä-Karjala 11. Hsa. KA; Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

³¹ Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; ”Bandiittien joukossa” Risto Jakovlev. Fond 1 opis 13 delo 130. Karjalan tiedeakatemia arkisto. Sisältyy Sotasurmat 1914–1922 projektin arkistoon. KA.

sieltä useammin karattiin. Tähän ratkaisuun päätyi jo alipäälliköitäkin, jotka olivat miehistön ja upseeriston välillä tavallaan puun ja kuoren välissä.³² Muukkonen kertoo yhdessä vaiheessa noin 60-70 miehen joukon ilmoittaneen, että he lähtevät Suomeen. Miehet olivat kokoontuneet mäelle vähän esikunnasta itään. Muukkonen piti sitten kertomansa mukaan puheen jolla sai, 20 miestä lukuun ottamatta, karjalaiset pysymään riveissä.³³

Vienan Rykmentin upseeriston parissa mieliala oli edelleenkin jokseenkin toiveikas. Heikkiselle luvattiin toimittaa Suomesta pian lisää aseita, ammuksia ja apujoukkoja. Kun jääkäriupseeri Heikki Jussila saapui käymään Tirossa, Heikkinen totesi hänelle ettei lähde Tiirosta *“kulumallakaan”*. Liehu oli ainoana melko epäilevällä kannalla sanoen ettei voinut pitää pataljoonaansa enää kauaa kasassa koska miehet olivat toivottomia eivätkä minkäänlaiset selittelyt enää tehonneet. Jussila tuli pian itsekin siihen tulokseen, että tilanne oli toivoton. Heikkisen vakuutteluista huolimatta Jussila piti Tiiroa hankalasti puolustettavana koska bolshevikit voisivat metsien suojissa saartaa kylän helposti. Miehistö puolestaan jutteli keskenään pienissä ryhmissä ja vilkuili Suomen suuntaan.³⁴

Ehkä karjalaisia olisi lohduttanut tieto, että mielialat olivat matalalla myös bolshevikkien puolella äskettäisten tappioiden ja ankaran pakkasen vuoksi. He eivät voineet lämmitellä, koska karjalaiset ryhtyvät tulittamaan nuotioita nähdessään niitä. Käsiä ja jalkoja paleltui monilta. Lisäksi puna-armeijan joukossa levisivät aivokuume ja lavantauti. Bolshevikkijoukkojen ruokahuolto takkusi pahasti ja miehet näkivät nälkää.³⁵

Helmikuun 14. ja 15. päivän välisenä yönä tapahtui punaisten leirissä välikohtaus. Rajan takaa, Suomussalmen Hossasta, saapui joukko suomalaisia punaisia liittyyäkseen bolshevikkijoukkoihin. Joukko kulki suoraan bolshevikkien tykistöasemaan Hämeenvaarassa. Tykistön suojausväki piti heitä kuitenkin karjalaisina ja aloitti kiivaan konekivääritulen. Karjalaisten oikean sivustan miehet kuulivat punaisten huutavan *“älkää ampuko täältä tulee tovereita!”* Bolshevikit vastasivat vain yhä kiivaamalla tulituksella, karjalaisten seuratessa luultavasti jokseenkin vahingoniloisina. Moni Suomen puolelta tulleista punaisista saikin surmansa omiensa luodeista.³⁶

³² Remsu Liehulle 13.2.1922. Itä-Karjala 18 Hsa. KA.

³³ Muukkonen kertomus. Itä-Karjala 11. Hsa. KA.

³⁴ Heikki Jussila Oulussa 12.1.1937 Yleisesikunnan sotahistorialliselle toimistolle. Itä-Karjala 12. Hsa. KA.

³⁵ Otto Aro ”Muistelma pohjoiselta suksiretkeltä”. Tiedeakatemian Karjalan tiedekeskuksen arkisto. KA.

³⁶ Dahlbackan kertomus. Itä-Karjala 12. Hsa. KA.

Viimeinen yhteenotto

Aamulla 15.2. bolshevikit aloittivat kiivaan tykistötulen. He olivat nyt viimein saaneet sen kohdilleen ja seurauksena useimmat kylän talot ammuttiin rikki. Yön hämähämähämää ja metsikön suojaa hyväksikäyttäen bolshevikit olivat lisäksi kaivaneet juoksuhautoja noin 30 metrin päähän karjalaisten asemista. Bolshevikit tekivät rynnäkön juoksuhaudoista, mutta karjalaisten konekiväärin tuli löi heidät takaisin suurin tappiopin. Varsinainen taistelu alkoi puolen päivän aikaan. Bolshevikit pyrkivät jälleen saartamaan karjalaiset Tiiravaaraan ja yrittivät kaikin keinoin katkaista etappitien Suomeen. Iltapäivällä alkoi lumipyry ja karjalaisten hiihtojoukko teki sen turvin vastahyökkäyksen. Taistelu jatkui taukoamatta yöhön saakka. Bolshevikit onnistuivat itäpuolella jo useasti pääsemään karjalaisten aseisiin, mutta heidät saatiin ajettua takaisin. Vihollinen oli torjuttu, mutta karjalaiset menettivät kaatuneina yhden ja haavoittuneina viisi miestä. Hevosista kaatui kolme.³⁷

Lähtö Tiirosta Suomeen

Helmikuun 15. ja 16. päivän välisenä yönä Vienan Rykmentin miehistö oli saanut tarpeekseen. Dahlbackan mukaan miehet ilmoittivat upseereilleen *“korjatkaa luunne tunnin sisällä, sillä me lopetamme taistelun ja lähdemme Suomeen.”*³⁸ Moni ryhtyi myös sanoista tekoihin. Samana yönä 32 miestä lähti omine lupinensa Suomeen ja neljän aikaan aamulla 16.2. pataljoonien komentajien oli ilmoitettava Heikkiselle, että heidän miehensä kieltäytyivät taistelun jatkamisesta. Heikkinen uskoi tilanteen olevan yhä pelastettavissa ja päätti yrittää vielä pakolla saada miehet jatkamaan taistelua. Hän määräsi upseeriston käyttämään säälimättä aseitaan tottelemattomia kohtaan sekä uhkasi ampua miehiä konekiväärillä mikäli nämä eivät tottele. Tuntien kuluessa ja neuvoteltuaan lohkon väliaikaiseksi päälliköksi 14.2. tulleen ”Hallamaan”³⁹ kanssa tuli Heikkinenkin siihen käsitykseen, että tilanne ei voi enää parantua. Bolshevikkien tykkitulen jatkuessa hän antoi Vienan Rykmentille perääntymiskäskyn. Aamupäivällä 16.2. klo. 10.45 Vienan Rykmentti poistui järjestyksessä marssien Tiiravaarasta. Kuormasto lähti ensin ja noin 40 miehen joukko suojasi perääntymistä pari tuntia muiden jäljessä. Vaikka kylä sijaisi avoimella mäellä, kulki sieltä pois menevä tie mäen takarinteella, eivätkä bolshevikit huomanneet perääntymistä. Koska oli tiedossa, että rajavartiosto tulisi riisumaan miehet aseista, vähää ennen rajaa karjalaiset antoivat parhaat aseensa ja enemmistön ammuksista salakuljetettaviksi

³⁷ Albert Stenbergin kertomus. Itä-Karjala 11. Hsa. KA; Pernasen kertomus Tiironvaaran taistelusta. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

³⁸ Dahlbackan kertomus. Itä-Karjala 12. Hsa. KA.

³⁹ Jääkäriluutnantti Matti Kurri. Muukkosen kertomus. Itä-Karjala 11. Hsa. KA.

Lähtö Tiirosta 16.2.1922. Kuvan ottaja Aarne Reponen. Lähde: Itä-Karjala 48 Hsa. KA.

rajan yli. Miehillä jätettiin vain huonoja tai käyttökelvottomia kiväärejä ja mitätön määrä ammuksia. Suomen raja saavutettiin yhdeltä iltapäivällä ja Kurvisenvaaran kenttävartiosto, kuten oli odotettukin, riisui karjalaiset aseista. Bolshevikit eivät uskoneet karjalaisten oikeasti lähteneen. Vielä seuraavana päivänä Tiiraa ammuttiin tykeillä ja vasta kolmantena päivänä Vienan Rykmentin poistumisen jälkeen bolshevikit miehittivät kylän.⁴⁰

Tiiron taisteluissa karjalaiset kärsivät Dahlbackan mukaan tappioina 5 kaatunutta, mukaan luettuna yksi suomalainen, ja 10 haavoittunutta. Heikkisen mukaan kaatuneita oli 7, haavoittuneita 21 ja paleltuneita 18.⁴¹ Punaisten tappioita on vaikeampi arvioida, mutta ne olivat ilmeisesti varsin raskaat. Esimerkiksi Petroskoissa koottu vapaaehtoinen suksirykmentti menetti kaatuneina kaksi punapäällikköä, heidän joukossaan komppanianpäällikkö Joronen kaatui.⁴²

⁴⁰ Stenbergin kertomus. Itä-Karjala 11. Hsa. KA; Jussilan kertomus. Itä-Karjala 12 Hsa. KA; Muukosen kertomus Itä-Karjala 11 Hsa. KA; Pernasen kertomus Tiironvaaran taistelusta. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA; ”Kapinaja lakkoyritteitä bandiittien keskuudessa”. Artem Kemiläinen, Jyrki Bogdanov. Fond 1 opis 13 delo 88. Karjalan tiedeakatemian arkisto. KA.

⁴¹ Dahlbackan kertomus. Itä-Karjala 12. Hsa. KA; Tiiron taistelu 8–16.II.22. Taistelukertomukset. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

⁴² Otto Aro ”Muistelma pohjoiselta suksiretkeltä”. Tiedeakatemian Karjalan tiedekeskuksen arkisto. KA.

Jälkinäytös

Vienan Rykmentin taru ei loppunut Suomen puolelle siirtymiseen. Suomussalmella pidettiin heti vetäytymistä seuranneena päivänä 17.2. kokous, johon osallistuivat Karjalan keskushallituksen, metsäsissien, Vienan väliaikaishallituksen sekä Suomen armeijan edustajat. Kokouksessa päätettiin, että vetäytyminen oli väliaikainen ratkaisu jonka jälkeen tuli määrä palata takaisin rajan taakse ja jatkaa taistelua.⁴³ Valtaosa aseista ja ammuksista oli saatu kuljetettua rajan yli ja ne olivat VR:n varastossa. Vienan Rykmentin joukkojen tuli majoittua komppanioittain ja upseerit määrättiin ehdottomasti pysymään paikoillaan.⁴⁴ Suomeen karanneita karjalaisia yritettiin nyt saada palautettua takaisin joukkoihin. Vienan Rykmentti siirtyi, joidenkin mielestä liiankin hitaasti, Juntusenrannasta Suomussalmelle. Tiedustelutoimintaa jatkettiin edelleen rajan takana.⁴⁵ Suomen rajavartiosto painosti siirtämään karjalaiset Hyrynsalmelle. 26.2.1922 Talvela antoi suostumuksensa tälle toimenpiteelle. Samana päivänä Metsäsissien entinen ylipäällikkö Ilmarinen määräsi kuitenkin vielä 20 miehen vahvuisen “erikoiskomennuskunnan” rajan taakse rakentamaan metsäpirtin Lopokan ja Lonkan välille seuraavaa yritystä varten. Osasto suoritti tehtävänsä, mutta paluumatkalla 5.3.1922 Suomen rajavartiosto pidätti sen ja riisui aseista.⁴⁶

Karjalan vapautusarmeijaa yritettiin vielä pitää koossa, mutta todellinen kiinnostus sodan jatkamiseen oli hiipunut jopa upseereiden keskuudessa. Helmikuun 27. päivänä Muukkonen antoi käskyn vapauttaa kaikki suomalaiset vapaaehtoiset palveluksesta ja lähettää heidät pataljoonan kautta koteihinsa.⁴⁷

Vienan Rykmentin miehistö siirtyi pakolaisten huoltokomitealle maaliskuun alusta 1922. Innokkaimmat jäivät Heikkisen järjestämään sotilaskoulutukseen Hyrynsalmelle. Hyrynsalmelta koulu siirtyi Lapualle, kunnes se ulkopoliittisista syistä lakkautettiin.⁴⁸ Seuraavan kerran Karjalasta taisteltiin vasta parisenkymmentä vuotta myöhemmin.

Mitä Tiiron taistelulla pyrittiin saavuttamaan? Itä-Karjalan kansannousun kohtalo ratkesi suurelta osin jo sen alkuvaiheessa kun Muurmannin rataa ei saatu poikki eikä bolshevikkien täydennyksiä estettyä. Lisäksi vaikka rintama olisi kyetty säilyttämään Kokkosalmella, Kiimasjärven katastrofin johdosta pohjoisen rintaman joukkojen olisi ollut muutenkin pakko perääntyä etteivät ne olisi joutuneet saarroksiin.

⁴³ Mirko Harjula, *Venäjän Karjala ja Muurmanni 1914–1922*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 2007, 256 viittaa tässä Suomussalmen kokouksen pöytäkirjaan. Itä-Karjala 21. Hsa. KA.

⁴⁴ Kurri Heikkiselle 17.2.1922. Lohko III:n diaario. KKA 8. KA.

⁴⁵ Kurri Karekselle 24.2.22; Kurri Heikkiselle 27.2.22. Lohko III:n diaario. KKA 8. KA.

⁴⁶ Sainio Heikkiselle 26.2.1922; Savolaisen kertomus erikoiskomennuskunnan matkasta 6.3.1922. Itä-Karjala 18. Hsa. KA.

⁴⁷ Muukkosen päiväkäsky 27.2.1922. Kansio 8. KKA. KA.

⁴⁸ Jussi Niinistö, *Heimosotien historia 1918–1922*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Hämeenlinna 2005, 262

Taistelun jatkamisessa Tirossa oli järkeä vain siinä mielessä, että sen avulla olisi saatu provosoitua sota Suomen ja Neuvosto-Venäjän välille. Näin ei kuitenkaan käynyt. Suuremmassa mittakaavassa Itä-Karjalan kansannousu liittyy niihin lukuisiin talonpoikaiskapinoihin joita Venäjän sisällissodan jälkimainingeissa syntyi. Suomelle ja suomalaisille sillä on kuitenkin erityinen merkitys. Monen tuhannen nykysuomalaisen isovanhemmat tai isoisovanhemmat ovat saapuneet Suomeen juuri kansannousun epäonnistumisen johdosta. Tässä lieneekin yksi kansannousun pysyvimmistä perinnoistä.

Summary: The Last Battle of the East-Karelian Uprising in Tiiro 7.2.-16.2.1922

The East-Karelian uprising was the last of the so called Kinship Wars in the aftermath of the Bolshevik revolution and civil war in Russia. The East-Karelian uprising began during the fall of 1921. The main aim of the uprising was to free Karelia from the yoke of bolshevism. The uprising spread to the center of northern East-Karelia, Uhtua. After Uhtua was liberated, the Karelians formed a guerilla force which became the basis of the Viena Regiment. The Karelians along with the Finnish activists assisted in liberating a large area of White Karelia, but were unable to defeat the Red Army which retreated to the town of Kiestinki. The Bolsheviks also managed to hold the Murmansk railway line for such a long time that they got massive reinforcements. Despite being outnumbered, the Karelian troops attempted to surround Kiestinki. Eventually the Red Army broke through the Karelian defenses of Kokkosalmi, whereas in the south Red Finns managed to make a substantial breakthrough and captured the headquarters of the Karelian forces, Kiimasjärvi. The Viena Regiment fought a defensive battle to secure that the Karelian refugees managed to get safely across the Finnish border. The Karelian forces eventually retreated to village of Tiiro, where their last stand was to happen. The Karelian forces in Tiiro managed to fend off several attacks from the Red Army, including that of the Red Finns ski troops.

The 300 fighting soldiers of Viena Regiment were massively outnumbered by the Bolsheviks, who had many machineguns and artillery. The Karelian soldiers were fatigued and demoralized; help was promised from Finland, but the Karelians had experienced too many disappointments already. They came to the conclusion that the war was lost and retreating to Finland was the only viable option. The soldiers informed their officers that for their part the war was over. Finnish officers reluctantly agreed, even though they did not consider the war to be over. Viena Regiment retreated to Finland. Most of the weapons were smuggled across the border and the troops were supposed to stay together. The Finnish border officials ordered the troops away from the border and the Karelian forces had to be dismantled. Many Karelians remained in Finland, therefore thousands of Finns have Karelian ancestry because of these events over ninety years ago.

Language consultant: Anne Ryynänen